

USNESENÍ

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Marka Bedřicha a soudců JUDr. Jitky Hroudové a Mgr. Marka Zimy v právní věci

žalobce: **Mgr. T. T.**, nar. xxx, státní příslušnost Ukrajina
t. č. Věznice xxx, xxx

zastoupený Mgr. Dmitrijem Pavlenko, advokátem
sídlem Husova 393, Jičín

proti
žalovanému: **Vězeňská služba ČR**,
sídlem Soudní 1672/1a, Praha 4

v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného

takto:

- I. Žaloba na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného se odmítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žádost žalobce o ustanovení jiného zástupce se zamítá.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce advokátovi Mgr. Dmitriji Pavlenko se přiznává odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 4 114 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Městského soudu v Praze do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.
- V. Soud vyzývá zástupce žalobce Mgr. Dmitrije Pavlenko, aby ve lhůtě pěti dnů od doručení tohoto usnesení sdělil soudu číslo bankovního účtu, na který má být odměna za zastupování vyplacena.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou podanou u Městského soudu v Praze domáhal ochrany před zásahem žalované Vězeňské služby České republiky, „*resp.*“ i dalšího žalovaného, Ministerstva spravedlnosti, který měl dle označení žaloby spočívat v neučinění nezbytných opatření k zajištění možnosti žalobci jakožto odsouzenému ve výkonu trestu odnětí svobody udržovat plnohodnotný kontakt s rodinou. V žalobě žalobce popsal, že se nachází ve výkonu trestu odnětí svobody na území České republiky, kde nemá blízké osoby. Na základě toho nemá faktickou možnost udržovat dostatečný, plnohodnotný kontakt s blízkými osobami a realizovat nárok na návštěvu dle § 19 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, v relevantním znění (dále jen „zákon č. 169/1999 Sb.“). Vzhledem k této skutečnosti se žalobce dle svého tvrzení několikrát obrátil na Ministerstvo spravedlnosti s žádostí o předání k dalšímu výkonu

Shodu s prvopisem potvrzuje Hana Pechočová.

trestu odnětí svobody na Ukrajinu. Žalobce dále uvedl, že mu není umožněn styk s jinými osobami z České republiky, jestliže o to mají zájem, a návštěvy rodinných příslušníků jsou v podstatě vyloučeny vzhledem ke vzdálenosti, finančním prostředkům rodiny, stáří rodičů žalobce a věku dcery, která je nezletilá. Žalobce dále konstatoval, že v této věci podal dne 10. 5. 2018 stížnost generálnímu ředitelství žalované 1), která byla dne 12. 6. 2018 postoupena k vyřízení žalovanému 2), v níž tyto skutečnosti dle svého vyjádření uvedl spolu s požadavkem na opatření k zajištění možnosti pravidelného kontaktu s blízkými osobami v zahraničí a realizaci návštěvy cestou videokonference.

2. Žalobce v bodu 1) petitu žaloby žádal, aby soud zavázal „žalovanou k učinění speciálních opatření pro zajištění zvláštních potřeb vězňů, kteří patří k etnickým menšinám, aby tito měli možnost udržovat vztahy s rodinnými příslušníky mimo území ČR co možná nejrozsáhlejší způsobem, tedy měli možnost realizovat nárok na návštěvu prostřednictvím videokonference internetovým spojením“. Současně žalobce žádal v bodu 2) petitu vzhledem k morální škodě údajně způsobené tvrzeným protiprávním jednáním „žalované“ o „příslušné finanční odškodnění“. Zároveň žalobce žádal městský soud vzhledem ke své nemajetnosti (kterou dokládal potvrzením VS ČR, Věznice xxx, ze dne 28. 11. 2018) a dále vzhledem „k právní složitosti této věci, [své] právní negramotnosti ...i absenci možnosti zajistit si řádnou obhajobu svých práv“ o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení před městským soudem.
3. Městský soud v Praze žalobu nejprve usnesením ze dne 10. 6. 2019, č. j. 11 A 249/2018 – 15, odmítl a současně zamítl žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků i jeho návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů.
4. Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 6. 12. 2019, č. j. 5 As 153/2019 – 44, (dostupný, stejně jako ostatní citovaná soudní rozhodnutí na www.nssoud.cz) usnesení městského soudu zrušil, neboť dospěl k závěru, že „žalobce dosud dostatečně nespecifikoval akt, který pokládá za nezákonný zásah, kterému správnímu orgánu tento zásah přičítá a čeho se v této souvislosti přesně domáhá. Je totiž zřejmé, že v dané věci existuje určitý rozpor mezi bodem 1) petitu žaloby a obsahem žaloby. Na jedné straně se totiž stěžovatel jakousi „actio popularis“ skutečně nemůže domáhat speciálních opatření směřujících k možnosti komunikace prostřednictvím videokonference, resp. za pomoci internetu pro všechny odsouzené, kteří patří k „etnickým menšinám“ (míněni patrně odsouzení cizinci), na straně druhé z obsahu žaloby by bylo možné usuzovat, že stěžovatel se ve skutečnosti domáhá zajištění uvedených možností pro svou osobu.“
5. Městský soud usnesením ze dne 5. 11. 2020, č. j. 11 A 249/2018 – 75, osvobodil žalobce od placení soudních poplatků a ustanovil mu právního zástupce. Poté, vázán názorem Nejvyššího správního soudu, vyzval usnesením ze dne 10. 12. 2020, č. j. 11 A 249/2018 – 79, žalobce prostřednictvím ustanoveného zástupce ke specifikaci žaloby.
6. Žalobce na uvedenou výzvu reagoval prostřednictvím ustanoveného zástupce vyjádřením, v němž především uvedl, že nezákonný zásah spatřuje v tom, že mu není umožněno využívat ke komunikaci s jeho rodinou na Ukrajině „videokonferenčních technologií“ (jako např. Skype), kterými daná věznice (pozn. soudu: žalobce byl v průběhu řízení přemístěn z Věznice xxx do Věznice xxx) prokazatelně disponuje, čímž dochází k porušování jeho práva na přijímání návštěv podle § 19 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., a rovněž k porušování povinnosti Vězeňské služby ČR podle § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 555/1992 Sb. o Vězeňské a justiční strážní České republiky, v relevantním znění (dále jen „zákon č. 555/1992 Sb.“). Orgánem, který daný nezákonný zásah provedl, je dle názoru žalobce Vězeňská služba ČR, žaloba tedy dále směřovala pouze vůči němu. V této souvislosti žalobce rovněž změnil žalobní petit. Původní bod 1) petitu žalobce změnil tak, že nově žádal, aby soud uložil „žalované“ [v tomto případě je již z kontextu zřejmé, že tím myslel Vězeňskou službu ČR)] povinnost zajistit žalobci takové podmínky, aby své právo na přijímání návštěv mohl vykonávat pomocí „videokonferenční technologie“. V rozsahu bodu 2) původního petitu vzal žalobce podanou žalobu výslovně zpět. K výše uvedenému zásahu docházelo dle žalobce dlouhodobě v

podstatě již od jeho nástupu k výkonu trestu odnětí svobody, a to až do nedávné doby, kdy mu komunikace prostřednictvím videohovorů byla umožněna. K tomu však došlo v rámci kompenzačních opatření přijatých v souvislosti s pandemií onemocnění COVID-19 a žalobce se tedy obával, že po skončení nouzového stavu by daný zásah pokračoval.

7. Městský soud následně rozsudkem ze dne 25. 5. 2021, č. j. 11 A 249/2018-127, výrokem I. zastavil řízení v části, v níž se žalobce domáhal, aby mu ministerstvo spravedlnosti jako druhý žalovaný vyplatilo finanční odškodnění za vzniklou morální újmu, výrokem II. zamítl žalobu na ochranu před nezákonným zásahem žalované Vězeňské služby ČR, výrokem III. rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, a výrokem IV. rozhodl o odměně a náhradě hotových výdajů ustanoveného zástupce.
8. V odůvodnění napadeného rozsudku městský soud ve vztahu k jeho výroku I. konstatoval, že žalobce vzal žalobu v daném rozsahu zpět, městský soud proto řízení v tomto rozsahu dle § 47 písm. a) s. ř. s. zastavil. Dále se městský soud vyjádřil k tomu, kdo je v dané věci žalovaným správním orgánem ve smyslu § 83 s. ř. s., přičemž dospěl k závěru, že pasivně legitimována je žalobcem označená Vězeňská služba ČR. Poté se již městský soud zabýval tím, zda se žalovaný 1) dopustil nezákonného zásahu, když žalobci neumožnil, aby své právo na výkon návštěv blízkých osob mohl vykonávat pomocí „*videokonferenční technologie*“. Konstatoval, že dle § 19 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb. má žalobce právo ve výkonu trestu odnětí svobody přijímat návštěvy blízkých osob za tam stanovených podmínek. Takto zákonem výslovně stanovené právo dle městského soudu ze strany Vězeňské služby ČR porušováno nebylo ani není. Ani sám žalobce neuvádí žádný konkrétní případ, kdy by mu nebylo umožněno přijmout návštěvu osoby blízké. Zákon č. 169/1999 Sb. upravuje kromě osobní komunikace s rodinou při návštěvě také další způsoby, které umožňují odsouzeným komunikovat s osobami blízkými, a to korespondenční a telefonický kontakt, žalobce přitom netvrdí, že by mu v některém z těchto dalších způsobů komunikace bylo ze strany žalovaného 1) bráněno, a bylo tedy pouze na žalobci, kterou z možných variant komunikace využije k tomu, aby jeho kontakt s rodinou zůstal zachován. Městský soud připustil, že skutečnost, že rodina žalobce bydlí na Ukrajině, může ovlivnit četnost osobních návštěv, tato skutečnost však nemůže být přičítána k tíži žalované vězeňské službě, která žalobci komunikaci s rodinou umožňuje zcela v souladu se zákonem. Žalobce se dle městského soudu v návaznosti na vzdálenost bydliště jeho rodiny domáhá poskytnutí speciální výhody při komunikaci s rodinou, žádný právní předpis však žalovanému 1) neukládá povinnost zajistit styk odsouzeného s jeho rodinou právě za pomoci „*videokonferenční technologie*“. Aby soud mohl rozhodnout o tom, že je neumožnění kontaktu touto formou nezákonným zásahem do práv žalobce, musela by být dle městského soudu forma jednání správního orgánu, jehož se podanou žalobou žalobce domáhá, upravena zákonem a zákon by musel její realizaci v daném konkrétním případě umožnit; tak tomu však v posuzovaném případě není. Městský soud pak neshledal příležitým ani odkaz žalobce na nález Ústavního soudu ze dne 8. 8. 2017, sp. zn. II. ÚS 22/17, neboť v nyní posuzované věci není žalobci, který se nachází ve výkonu trestu, upíráno, aby se přímo či nepřímo stýkal s nezletilým dítětem, případně dalšími blízkými osobami. Záleží pouze na žalobci a jeho rodině, který ze zákonem předpokládaných způsobů komunikace využijí a jak budou vzájemnou komunikaci realizovat. S odkazem na nález Ústavního soudu ze dne 10. 9. 2008, sp. zn. II. ÚS 1749/08, zdůraznil, že opatření související s provozem věznic vždy podstatně omezují soukromý a rodinný život odsouzeného, pokud však byl trest uložen v souladu s ústavním pořádkem, pak s ním spojené omezení soukromého a rodinného života v zásadě nelze považovat za protiústavní.
9. O kasační stížnosti žalobce rozhodl Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 9. 1. 2023, č.j. 5 As 159/2021-45, (dále jen „*druhý zrušující rozsudek*“), ve kterém nejprve výrokem I. zamítl kasační stížnost žalobce proti výroku I. rozsudku městského soudu, tedy výroku o zastavení řízení pro zpětvzetí v části, v níž se žalobce domáhal, aby mu ministerstvo spravedlnosti vyplatilo finanční odškodnění za vzniklou morální újmu. Vzhledem k tomu, že řízení proti žalovanému ministerstvu

spravedlnosti bylo již pravomocně zastaveno z důvodu zpětvzetí žaloby, soud dále řízení na straně žalované vede pouze s Vězeňskou službou ČR, která se měla dle tvrzení žalobce dopustit předmětného zásahu. Vzhledem k tomu, že řízení vedené proti ministerstvu spravedlnosti bylo na žádost žalobce pravomocně skončeno, nemůže na tomto závěru nic změnit ani žalobcem zasláný dopis ze dne 15. 1. 2023, kterým požaduje „*znovuupravu petitu*“ a vrácení ministerstva na stranu žalovanou.

10. V další části rozsudku Nejvyšší správní soud ve výroku II. zrušil výroky II. a III. rozsudku městského soudu a ve výrocích III. a IV. rozhodl o nákladech řízení účastníků a o odměně ustanoveného advokáta.
11. Nejvyšší správní soud vytkl městskému soudu, že dostatečně neposoudil přípustnost žaloby, zejména, zda se žalobce, v případě, že podává zápůřčí zásahovou žalobu, mohl domáhat ochrany a či nápravy též jinými právními prostředky, a pokud ano, zda tyto prostředky využil. S odkazem na své rozsudky ze dne 24. 3. 2021, č. j. 10 As 350/2020-36, ze dne 29. 7. 2021, č. j. 9 As 90/2021-42, a ze dne 29. 7. 2022, č. j. 8 As 117/2021-66 zdůraznil, že *bylo na místě, aby se stěžovatel v dané věci nejprve podáním dle § 16a zákona o státním zastupitelství obrátil na příslušné státní zastupitelství s žádostí o uplatnění jeho dozorových pravomocí stanovených v § 78 zákona č. 169/1999 Sb. V případě nespokojenosti s vyřízením svého podání měl stěžovatel dle § 16a odst. 7 zákona o státním zastupitelství možnost požádat o přezkoumání vyřízení podání nejbližší vyšší státní zastupitelství. Teprve po vyčerpání těchto procesních prostředků by byla v souladu s § 85 s. ř. s. zápůřčí zásahová žaloba v posuzované věci přípustná.*
12. Podle § 82 s. ř. s. každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.
13. Podle § 85 s. ř. s. je žaloba nepřipustná, lze-li se ochrany nebo nápravy domáhat jinými právními prostředky; to neplatí v případě, domáhá-li se žalobce pouze určení, že zásah byl nezákonný.
14. Podle § 87 odst. 2 s. ř. s. soud rozsudkem určí, že provedený zásah byl nezákonný, a trvá-li takový zásah nebo jeho důsledky anebo hrozí-li jeho opakování, zakáže správnímu orgánu, aby v porušování žalobcova práva pokračoval, a přikáže, aby, je-li to možné, obnovil stav před zásahem. Šlo-li o zásah ozbrojených sil, veřejného ozbrojeného sboru, ozbrojeného bezpečnostního sboru nebo jiného obdobného sboru, uloží soud tento zákaz nebo příkaz správnímu orgánu nebo obci, která takový sbor řídí nebo které je takový sbor podřízen.
15. Městský soud vázán názorem Nejvyššího správního soudu vyzval žalobce, aby soudu sdělil, zda dosud trvá zásah, proti němuž se brání žalobou, a zda ve věci tohoto zásahu podal žádost k státnímu zastupitelství o dozor dle § 16a odst. 5 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, a žádost o přezkoumání způsobu vyřízení tohoto podání dle § 16a odst. 7 téhož zákona.
16. Žalobce prostřednictvím svého zástupce v reakci na výzvu sdělil, že mu v současné době není ze strany žalovaného umožněno přijímání návštěv pomocí videokonferenční technologie Skype, a zásah tedy stále trvá. Současně uvedl, že před podáním žaloby vyčerpал všechny prostředky ochrany, které mu byly v dané době známy.
17. Vzhledem k tomu, že žalobce uvedl, že jím tvrzený zásah stále trvá, a je tedy patrné, že žalobce podává zápůřčí žalobu, zabýval se soud otázkou, zda je žaloba přípustná, tedy zda se žalobce mohl domáhat ochrany před zásahem jinými právními prostředky. Vycházel přitom ze závěrů Nejvyššího správního soudu, který v bodu [28] druhého zrušujícího rozsudku uvedl, že *podání zápůřčí zásahové žaloby není dle § 85 s. ř. s. přípustné v případě, že žalobce nevyčerpал jiné právní prostředky, jimiž se mohl domáhat*

ochrany či nápravy ve vztahu k tvrzenému nezákonnému zásahu žalovaného. Současně platí, že žalobce nemá možnost volby, zda podá pouze žalobu určovací, či naopak zápůřčí. Jestliže zásah trvá (popř. trvají jeho důsledky či brozí jeho opakování), lze podat pouze zápůřčí zásahovou žalobu. Žalobce v takové situaci nemůže obejít zákonný požadavek na vyčerpání jiných prostředků ochrany či nápravy ve smyslu § 85 s. ř. s. podáním deklaratorní žaloby (viz bod 109 rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2021, č. j. 6 As 108/2019-39, publ. pod č. 4178/2021 Sb. NSS).

18. Nejvyšší správní soud také zdůraznil, že *správní soudnictví poskytuje subsidiární ochranu (§ 5 s. ř. s.). Do vztahu mezi osobou ve výkonu trestu odnětí svobody a konkrétní věznicí může správní soud vstoupit až poté, co tato osoba bezúspěšně požádala příslušného státního zástupce o dozor (§ 16a odst. 5 zákona o státním zastupitelství) a s žádostí o přezkoumání způsobu vyřízení jejího podání neuspěla ani u nejbližšího vyššího státního zastupitelství (§ 16a odst. 7 téhož zákona), který ve věci vykonává instancní dohled [k významu dohledové činnosti státního zástupce srov. náleží ze dne 2. 3. 2015, sp. zn. I. ÚS 1565/14 (N 51/76 SbNU 691), bod 31]. NSS nepochybuje, že právě popsaná dozorová pravomoc státního zástupce (v kombinaci s dohledem nadřízeného státního zastupitelství) je plnohodnotným prostředkem nápravy v oblasti zásahů Vězeňské služby do práv osob ve výkonu trestu odnětí svobody.*
19. Vzhledem k tomu, že žalobce sám k výzvě soudu pouze uvedl, že „před podáním žaloby vyčerpal všechny prostředky ochrany, které mu byly v dané době známy“, dospěl soud k závěru, že je nutno postavit na jisto, zda žalobce Nejvyšším správním soudem uvedené prostředky ochrany či nápravy vyčerpal. Dotázal se proto Vězeňské služby ČR, Okresního státního zastupitelství v Jičíně a Okresního státního zastupitelství v Olomouci, zda žalobce podal ke státnímu zastupitelství žádost o dozor podle o dozor podle § 16a odst. 5 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, a žádost o přezkoumání způsobu vyřízení tohoto podání podle § 16a odst. 7 téhož zákona.
20. Okresní státní zastupitelství v Jičíně sdělilo, že eviduje pouze žádost žalobce ze dne 20. 6. 2013 o podání zprávy, zda na OSZ v Jičíně byly konány úkony s případnými podáními žalobce, ke které bylo sděleno, že výskyt žádných podání jmenovaného nebyl zjištěn.
21. Okresní státní zastupitelství v Olomouci uvedlo, že nemůže žádosti vyhovět, neboť jmenovaný evidencí zdejšího OSZ vůbec neprochází.
22. Vězeňská služba ČR uvedla, že žalobce jak ve Věznici xxx, tak ve Věznici xxx, podal ke státnímu zastupitelství žádosti o dozor ve smyslu citovaných ustanovení, ale žádná z nich se netýkala předmětu projednávané žaloby, tedy údajného nezákonného zásahu spočívajícího v neumožnění komunikace s rodinou prostřednictvím videokonferenčních technologií. Součástí tohoto podání jsou sdělení ředitele Věznice xxx, sdělení Krajského státního zastupitelství v Ostravě – pobočka v Olomouci a sdělení Krajského státního zastupitelství v Hradci Králové.
23. Judikatura Nejvyššího správního soudu se již ustálila na názoru, že aby byla zápůřčí zásahová žaloba přípustná, musí se žalobce nejprve podáním podle § 16a zákona o státním zastupitelství obrátit na příslušné státní zastupitelství s žádostí o uplatnění jeho dozorových pravomocí stanovených v § 78 zákona č. 169/1999 Sb. V případě nespokojenosti s vyřízením svého podání měl stěžovatel dle § 16a odst. 7 zákona o státním zastupitelství možnost požádat o přezkoumání vyřízení podání nejbližší vyšší státní zastupitelství.
24. Ani z odpovědi žalobce na výzvu soudu, ani z výše uvedených sdělení vězeňské služby a státních zastupitelství, však nevyplývá, že by žalobce před podáním žaloby v této věci vyčerpal uvedené prostředky právní ochrany či nápravy, na které odkazoval Nejvyšší správní soud. Naopak je z nich patrné, že žalobce sice podal několik stížností na Krajské státní zastupitelství v Hradci Králové a jednu stížnost na Krajské státní zastupitelství v Ostravě – pobočka v Olomouci, ale žádnou

z těchto stížností žalobce neinicioval dozor státního zástupce ve věci neumožnění komunikace s rodinou prostřednictvím videokonferenčních technologií.

25. Soud si je vědom toho, že žalobce podal řadu stížností k vězeňské službě, event. k ministerstvu spravedlnosti, zabýval se proto i otázkou, zda se v případě těchto stížností jedná o požadovaný prostředek nápravy ve smyslu § 85 s. ř. s. a zda by tedy podání těchto stížností mohlo být pro přípustnost záporně žaloby dostatečné.
26. I k charakteru těchto stížností adresovaných vězeňské službě, příp. ministerstvu spravedlnosti, se již vyjádřil Nejvyšší správní soud, a to v bodu [34] druhého zrušujícího rozsudku, když uvedl, že *ze spisu městského soudu je patrné, že stěžovatel v dané věci podal několik stížností adresovaných Generálnímu ředitelství Vězeňské služby a Ministerstvu spravedlnosti. Z citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu, který v daném obvodu odkazuje již na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 11. 2012, č. j. 5 As 43/2012-40, publ. pod č. 2768/2013 Sb. NSS, však vyplývá, že takové stížnosti mají spíše povahu podnětu k možnému uplatnění dozorčích úkonů než procesního prostředku ochrany či nápravy, neboť zákon odsouzenému v souvislosti s vyřizováním jeho stížností dle § 26 zákona č. 169/1999 Sb. nesvěřuje žádná konkrétní procesní oprávnění. Městský soud vázán tímto názorem uzavírá, že ani podání těchto stížností pro přípustnost žaloby nepostačuje.*
27. Městský soud se dále zabýval otázkou, zda se jedná o vadu odstranitelnou, a dospěl k závěru, že nikoli, neboť přípustnost žaloby na ochranu před nezákonným zásahem je nutno posuzovat ke dni, kdy byla podána a nemůže se odvíjet od okolností, které nastanou teprve během řízení o žalobě, jež byla od počátku nepřipustná (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 2. 2021, č.j. 9 As 298/2020-16). Na tomto závěru nic nemění ani nálezný Ústavního soudu ze dne 24. 8. 2021, sp. zn. IV. ÚS 3523/20, podle něhož je překážka věcného projednání nečinností žaloby v podobě absence bezvýsledného vyčerpání prostředku ochrany proti nečinnosti správního orgánu překážkou odstranitelnou. Zdejší soud má totiž za to, že tyto závěry nejsou přenositelné do řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem dle § 82 a násl. s. ř. s. Jak v obdobném kontextu uvedl Krajský soud v Plzni: „*Jestliže totiž lze říci, že § 79 odst. 1 s. ř. s. jednoznačně vyjadřuje povinnost žalobce vyčerpat (správní) procesní prostředky ochrany jeho práv před podáním žaloby (odst. 45 cit. nálezu), to samé nelze říci o § 85 s. ř. s. Ten totiž výrazně jasněji označuje žalobu za nepřipustnou, lze-li se ochrany nebo nápravy domáhat jinými právními prostředky [obdobně pak § 68 písm. a) s. ř. s.: „je nepřipustná, nevyčerpal-li“]. Výslovným označením žaloby za nepřipustnou v § 85 s. ř. s. je dána odlišnost úpravy řízení o žalobě na ochranu proti nezákonnému zásahu od řízení o žalobě na ochranu proti nečinnosti“ (srov. rozsudky Krajského soudu v Plzni ze dne 20. 7. 2022, č.j. 55 A 27/2022-16, bod 30, a ze dne 20. 7. 2022, č.j. 55 A 34/2022-14, bod 28). S tímto posouzením se městský soud ztotožňuje.*
28. Podle § 85 s. ř. s. je žaloba nepřipustná, lze-li se ochrany nebo nápravy domáhat jinými právními prostředky; to neplatí v případě, domáhá-li se žalobce pouze určení, že zásah byl nezákonný.
29. Městský soud na základě výše uvedeného dospěl k závěru, že žaloba není přípustná, neboť žalobce do doby podání žaloby nevyčerpal prostředky ochrany či nápravy, které bylo nutné využít před podáním žaloby na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného.
30. Soudu proto nezbylo než žalobu podle § 46 odst. 1 písm. d) s.ř.s. ve spojení s § 85 s.ř.s. odmítnout pro nepřipustnost.
31. O nákladech řízení rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 3 věta první s.ř.s., podle kterého žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li žaloba odmítnuta. Soud proto ve výroku II. rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení.

32. Soud před vydáním rozhodnutí obdržel žádost žalobce o ustanovení jiného zástupce, neboť „*vzhledem k velké vzdálenosti, znemožňující přímý kontakt, dochází k obtížnosti komunikace. Následkem čehož je ztráta důvěry*“. Dále uvedl, že doposud ustanovený zástupce po zrušení věci Nejvyšším správním soudem, nenavázal kontakt, ani nenavrhl žádný postup k odstranění vad řízení. Závěrem odkázal na náleze Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1866/20, bod 25.
33. Z uvedené žádosti je patrné, že žalobce si nepřeje být zastoupen ustanoveným zástupcem a jako důvod uvádí nedostatek komunikace ze strany advokáta. Tato svá tvrzení ale nijak nedokládá, když ani netvrdí, že by on sám ustanoveného zástupce kontaktoval, že by mu tento odmítl poskytnout součinnost, případně nerespektoval jeho pokyn. Žalobce ani netvrdí, jakým způsobem jej ustanovený advokát svým jednáním poškodil, čímž by se zpronevěřil své profesi. Naopak ze spisu je patrné, že ustanovený zástupce okamžitě poté, co mu byla dne 18. 12. 2020 zaslána výzva k odstranění vad, požádal vzhledem k omezením spojeným s koronavirovou krizí o poskytnutí žaloby. Následně dne 13. 1. 2021 požádal o prodloužení lhůty k odstranění vad, když poukázal na to, že kontakt s klientem je mimořádně složitý právě v důsledku probíhající koronavirové epidemie. Městský soud žádosti vyhověl a zástupce žalobce v prodloužené lhůtě zaslal soudu dne 9. 2. 2021 podání, kterým odstranil vytýkané vady a částečně vzal žalobu zpět. Výslovně zde uvedl, že změny činí žalobce na základě porady s advokátem. Ve lhůtě stanovené soudem ustanovený zástupce také reagoval na výzvu soudu ke sdělení požadavku ohledně nařízení ústního jednání.
34. Ze spisu vedeného u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 5 As 159/2021, soud dále zjistil, že i v rámci tohoto řízení ustanovený zástupce poskytoval součinnost a na výzvy soudu včas reagoval, když zaslal soudu žalobcem vyplněné Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech žalobce spolu s potvrzením věznice o příjmech žalobce, a také doplnil kasační stížnost. Naopak je ze spisu patrné, že např. dne 23. 6. 2021 žádal ustanovený zástupce o prodloužení lhůty, neboť žalobce včas nezaslal advokátovi zpět vyplněné Potvrzení o osobních, výdělkových a majetkových poměrech.
35. U městského soudu po vrácení věci ustanovený zástupce nadále činil úkony ve prospěch žalobce, když ve stanovené lhůtě odpověděl na výzvu soudu k odstranění vad žaloby.
36. Odkazuje-li žalobce na náleze Ústavního soudu II. ÚS 1866/20, ze dne 1. 9. 2020, považuje soud tento odkaz za nepatřičný, neboť řeší zcela jinou situaci, kdy žadatelé nebyl ustanoven jím navržený advokát a soud mu ustanovil advokáta jiného, bez bližšího odůvodnění. Ačkoli je řešena jiná situace, považuje soud za nutné upozornit, že i Ústavní soud v bodu [25] tohoto nálezu zdůraznil, že žádost musí být opřena o rozumné a věcně oprávněné důvody, což se v případě žalobcovy žádosti nestalo.
37. Městský soud proto na základě výše uvedeného dospěl k závěru, že nejsou splněny podmínky pro ustanovení jiného advokáta žalobci, neboť ustanovený advokát v průběhu řízení činil úkony v zájmu žalobce, nebyl tedy pasivní, naopak postupoval v souladu s § 16 a násl. zákona č. 85/1996., o advokacii. Proto soud žalobcovu žádost o ustanovení jiného zástupce ve výroku III. jako nedůvodnou zamítl a nadále jednal s pravomocně ustanoveným zástupcem.
38. Ustanovený zástupce žalobce, advokát Mgr. Dmitrij Pavlenko učinil v řízení po vydání druhého zrušujícího rozsudku jeden úkon právní služby, a to písemné podání soudu ve věci samé ve smyslu § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, kterým bylo sdělení na výzvu soudu. Za tento úkon právní služby mu náleží odměna ve výši 3100 Kč podle § 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5 advokátního tarifu a dále 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Vzhledem k tomu, že ustanovený zástupce je plátcem DPH, náleží mu rovněž částka odpovídající DPH 21 %. Celkem tedy odměna ustanoveného zástupce a náhrada jeho hotových výdajů činí 4114 Kč. Tato částka bude ustanovenému zástupci žalobce vyplacena z účtu Městského soudu do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

Zároveň s tím soud zástupce žalobce pro urychlení vyzval ke sdělení čísla účtu, na má být výše stanovená odměna vyplacena (výrok V.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

Podle ustanovení § 104 odstavec 3 písmeno a) s. ř. s. je kasační stížnost nepřijatelná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 22. května 2023

Mgr. Marek Bedřich v. r.
předseda senátu